

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 143/03-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júna 2003 predbežne prerokoval sťažnosť V. S., bytom T., vo veci namietaného porušenia základného práva, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu v Trenčíne č. k. 10 C 1/96-108 zo 14. augusta 2001 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 5 Co 613/01-139 z 2. októbra 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2003 doručená sťažnosť V. S., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorú podal na pošte 24. februára 2003 (pondelok), vo veci namietaného porušenia základného práva, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom

Okresného súdu v Trenčíne (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C 1/96-108 zo 14. augusta 2001 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 613/01-139 z 2. októbra 2002.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že rozsudkom okresného súdu č. k. 10 C 1/96-108 zo 14. augusta 2001 a rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 613/01-139 z 2. októbra 2002 došlo k porušeniu jeho základného práva, aby bola jeho vec prerokovaná spravodlivo bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, čo je v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy. Takýmto postupom mu mala byť spôsobená škoda, z ktorej časť je vyčíslená rozsudkom č. k. 10 C 1/96-108 zo 14. augusta 2001 v sume 8 544 Sk ako povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov právneho zastúpenia.

Sťažovateľ uviedol, že mu vznikla doteraz nevyčíslená nemajetková a majetková ujma, čo všetko žiada nahradiť v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy. V uvedenom konaní došlo podľa názoru sťažovateľa aj k porušeniu čl. 1 ústavy, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom, v konaní bola zvýhodnená protistrana sťažovateľa v rozpore s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, postupom všeobecných súdov došlo k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie a v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a bolo porušené aj právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Porušenie základných práv a slobôd vidí sťažovateľ v tom, že okresný súd a krajský súd robili zbytočné súdne prietahy a konali vo veci bez dôkladného overenia skutkovej podstaty veci. Podľa tvrdenia sťažovateľa v konaní pred súdom neboli správne zohľadnené priložené dokumenty, vo veci bolo rozhodnuté nespravodlivo na základe zmanipulovaných svedkov, sťažovateľovi nebolo umožnené byť prítomný pri vykonanom dokazovaní pri vypočúvaní svedkov, súd neakceptoval písomné dokumenty predložené sťažovateľom a zohľadnil argumenty odporcu, ktoré neboli podložené písomnými dokumentmi.

Výzvou z 11. marca 2003 bol sťažovateľ vyzvaný, aby doplnil sťažnosť tak, aby si zvolil právneho zástupcu a doložil jeho splnomocnenie na zastupovanie, preukázal vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, uviedol rozsah a dôvody primeraného finančného zadosťučinenia a voči komu ho uplatňuje a aby upravil petit sťažnosti v zmysle ustanovení § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Na výzvu reagoval sťažovateľ podaním zo 17. marca 2003 tak, že žiadal o „oslobodenie od povinnosti zvoliť si právneho zástupcu“ z dôvodu, že je osobou ťažko zdravotne postihnutou a nemá žiaden iný príjem okrem dôchodku. Pokiaľ ide o vyčerpanie opravných prostriedkov, sťažovateľ podal 15. decembra 2002 „Podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákonov“ adresovaný generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky, ktorý Krajská prokuratúra v Trenčíne posúdila ako podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Krajská prokuratúra v Trenčíne upovedomila sťažovateľa o spôsobe vybavenia podnetu 17. februára 2003, pričom nezistila dôvody na podanie mimoriadneho dovolania a podnet na podanie mimoriadneho dovolania ako nedôvodný odložila. Pokiaľ ide o primerané finančné zadosťučinenie, sťažovateľ si uplatnil voči Poľnohospodárskemu družstvu podielnikov v D. sumu 150 000 Sk z dôvodu majetkovej ujmy – škody spôsobenej na ušlom zisku za obdobie od uplatnenia nároku na vydanie majetkového podielu do dnešného dňa a sumu 100 000 Sk voči štátu za nespravodlivé rozhodnutie, nekonanie súdu vo veci a zbytočné súdne preťahy.

Na základe výzvy z 11. marca 2003 sťažovateľ upravil petit sťažnosti a navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o sťažnosti tak, že právoplatným rozhodnutím Okresného súdu v Trenčíne č. k.: 10 C 1/96-108 zo dňa 14. VIII. 2001 a následne Krajským súdom v Trenčíne č. k.: 5 Co 613/01-142 (*správne má byť 5 Co 613/01-139*), zo dňa 2. októbra 2002 bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a preto ruší uvedené rozhodnutia a vec vracia Okresnému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 250.000,- Sk.“

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil právny názor, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01 a I. ÚS 13/00).

Ústava rozdeľuje súdnu moc medzi ústavný súd a všeobecné súdy. Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, zatiaľ čo všeobecné súdy sú nezávislé súdne orgány ochrany zákonnosti, ich právomoc je vymedzená v čl. 142 ods. 1 ústavy. Nie sú v postavení nadriadenosti či podriadenosti, orgány jedného systému nenahradzujú orgány druhého systému v rozhodovacej právomoci v im zverených veciach. Ústavný súd preto nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje Najvyšší súd Slovenskej republiky (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd, ktorý nie je ďalšou (treťou alebo štvrtou) inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, nepreskúmava námietky porušenia tých práv, ktoré sa fyzickým a právnickým osobám ustanovujú napr. Občianskym súdnym poriadkom, ak namietané porušenie práva nemôže znamenať porušenie základného práva alebo slobody zaručených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (mutatis mutandis II. ÚS 37/95).

V princípe subsidiarity má základ aj rozsah pôsobnosti ústavného súdu pri poskytovaní ochrany ústavným a základným právam a slobodám. Ústavný súd zásadne nemá oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Inými slovami, neprislúcha mu, aby sa zaoberal posúdením skutkových a právnych omylov, ktorých sa údajne dopustili všeobecné súdy, okrem prípadov a v rozsahu, v akom tieto omyly mohli mať za následok porušenie práv a slobôd chránených ústavou alebo dohovorom.

Ak je cieľom prerokovanej ústavnej sťažnosti dosiahnuť zopakovanie, rozšírenie a najmä iné vyhodnotenie dokazovania, a tým aj zmenu rozhodnutí všeobecných súdov, nemôže byť sťažovateľ pred ústavným súdom úspešný. Nezávislosť všeobecného súdnictva praktizovaná v jeho inštančnom usporiadaní sa prejavuje predovšetkým v oblasti dokazovania a hodnotenia dôkazov (I. ÚS 41/98).

Ústavný súd nemôže nahrádzať procesné úkony všeobecných súdov a ani rozhodovať namiesto nich v občianskoprávných veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 15/94). Do právomoci ústavného súdu nepatrí rozhodovanie o zmiernení krívd spočívajúce vo vydaní hnutel'ných vecí alebo nehnuteľných vecí, ktoré v určitom rozhodnom období prešli na štát alebo inú právnickú osobu. Rozhodovanie o týchto veciach bolo zverené len štátnym orgánom, ktoré sú uvedené v tzv. reštitučných zákonoch vydaných v rokoch 1990 až 1992 (I. ÚS 23/94).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným

z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uplatňoval vyslovenie porušenia viacerých základných práv, a to základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, porušenia čl. 1 ústavy, porušenia čl. 12 ústavy a porušenia čl. 6 dohovoru. Vo svojom vyjadrení zo 17. marca 2003 sťažovateľ upresnil petit sťažnosti, v ktorom si uplatnil vyslovenie porušenia „práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“. Vzhľadom na to, že ústavný súd je podľa § 20 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, v ďalšom sa ústavný súd zaoberal iba namietaným porušením čl. 48 ods. 2 ústavy. V petite sťažnosti označil sťažovateľ ako základné právo, ktorého porušenie namieta, „právo ... na súdnu a inú právnu ochranu“. Vzhľadom na obsah sťažnosti a vyjadrenia sťažovateľa posúdil ústavný súd právo, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, ako základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov,

v prítomnosti účastníka konania a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Sťažovateľ sa domáha zrušenia rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ktoré rozhodovali v konaní o náhrade za mŕtvy a živý inventár podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, z toho dôvodu, že všeobecné súdy podľa tvrdenia sťažovateľa robili priet'ahy v konaní, nesprávne vyhodnotili dôkazy ním predložené, nezohľadnili písomné dokumenty predložené sťažovateľom a konanie nebolo vždy za jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom – svedeckým výpovediam.

V danom prípade ide o sťažnosť zjavne neopodstatnenú, pretože zo skutočností uvedených sťažovateľom a ním predložených dôkazov, najmä z rozsudku okresného súdu a krajského súdu nevyplýva, že by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom hodnotení dôkazov, toto bolo vykonané v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, podľa ktorej súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky vo vzájomnej súvislosti. Tvrdenia a dôkazy uplatnené v sťažnosti sťažovateľ uplatnil aj v konaní pred všeobecnými súdmi a tieto sa s nimi vysporiadali v rozsudku prvostupňového a druhostupňového súdu. Sťažovateľ namietal, že nemal právo byť prítomný pri vykonanom dokazovaní pri vypočúvaní svedkov, následkom čoho bol porušený § 122 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku. Ani po výzve neuviedol, na ktoré konkrétne úkony nebol predvolaný, resp. nekonkretizoval tieto úkony. Z listu Krajskej prokuratúry v Trenčíne č. k. Kc 2082/02-18 zo 17. februára 2003 je zrejmé, že takúto námietku uplatnil sťažovateľ aj na prokuratúre a prokurátor zistil z doručeníek, že bol o úkonoch uskutočnených 18. mája 2001 a 1. júna 2001 riadne a včas upovedomený. Pokiaľ ide o tvrdenie, že konanie sa niekedy uskutočňovalo aj bez jeho prítomnosti a v dôsledku toho sa nevyjadril k niektorým svedeckým výpovediam, dôkazy sa môžu vykonať aj

bez prítomnosti účastníka konania, ak bol o nich účastník upovedomený. Ak toto svoje právo účastník nevyužije a nie je prítomný pri výsluchu, nemá to za následok procesnú vadu. K dôkazom sa sťažovateľ mohol vyjadriť aj neskôr v odvolacom konaní. Výzvou zo 7. apríla 2003 si ústavný súd vyžiadal predmetný spis sp. zn. 10 C 1/96, z ktorého zistil, že sťažovateľ bol na všetky pojednávania a výsluchy svedkov riadne predvolaný.

Z predmetného spisu boli zistené nasledujúce úkony:

Na pojednávaní konanom 30. septembra 1996 navrhovateľ (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľ) a odporca neboli prítomní, okresný súd zastavil konanie z dôvodu, že podanie nemalo zákonom požadované náležitosti.

Na pojednávaní konanom 4. októbra 1999 boli navrhovateľ a odporca osobne prítomní.

Dňa 13. januára 2000 bol navrhovateľ vyzvaný, aby sa vyjadril k vyjadreniu odporcu z 8. novembra 1999.

Na pojednávaní konanom 10. augusta 2000 boli navrhovateľ a odporca osobne prítomní. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia svedkov navrhnutých navrhovateľom.

Na pojednávaní konanom 20. februára 2001 nebol navrhovateľ prítomný, listom z 12. februára 2001 ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní zo zdravotných dôvodov a požiadal okresný súd, aby vo veci rozhodol aj v jeho neprítomnosti. Bolo vyhlásené uznesenie, že okresný súd bude pojednávať v neprítomnosti navrhovateľa. Odporca bol prítomný.

Na pojednávaní konanom 29. marca 2001 nebol navrhovateľ prítomný, ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu, že v tom čase bude na kúpeľnej liečbe. Bolo vyhlásené uznesenie, že okresný súd bude konať v neprítomnosti navrhovateľa. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom výsluchu svedkov v mieste ich bydliska.

Dňa 28. marca 2001 bol daný pokyn kancelárii, aby oznámila navrhovateľovi, že výsluch svedkov sa bude konať v mieste ich bydliska 18. mája 2001.

Dňa 9. apríla 2001 navrhovateľ prevzal oznámenie z 28. marca 2001.

Dňa 18. mája 2001 bola vyhotovená zápisnica z výsluchu, na ktorom bola prítomná sudkyňa, zapisovateľka, svedkyňa Z. K. a Š. M.

Dňa 21. mája 2001 bolo navrhovateľovi oznámené miesto a čas výsluchu svedkov Š. M. a S. M. Navrhovateľ prevzal oznámenie 29. mája 2001.

Dňa 22. mája 2001 bol okresnému súdu doručený list navrhovateľa, že 18. mája 2001 bol prítomný v mieste bydliska svedkov, ale z okresného súdu sa nikto nedostavil.

Dňa 1. júna 2001 sa uskutočnil výsluch svedka Š. M., navrhovateľ nebol prítomný, prítomný bol svedok, sudkyňa, zapisovateľka a právna zástupkyňa odporcu.

Listom doručeným 4. júna 2001 ospravedlnil navrhovateľ svoju neprítomnosť na výsluchu konanom 1. júna 2001 zo zdravotných dôvodov.

Na pojednávaní konanom 14. augusta 2001 bol navrhovateľ osobne prítomný, okresný súd oboznámil navrhovateľa so svedeckými výpoveďami, na čo sa navrhovateľ vyjadril tak, že výpovede svedkov považuje za zmanipulované. Na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 14. augusta 2001 bol vyhotovený úradný záznam o nahliadnutí navrhovateľa do spisu.

Dňa 15. augusta 2001 bol vyhotovený úradný záznam o nahliadnutí navrhovateľa do spisu.

Dňa 2. októbra 2001 prevzal navrhovateľ rozsudok.

Dňa 17. októbra 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľa proti rozsudku.

Dňa 2. októbra 2002 bol rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 613/01-139 potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa.

Dňa 23. decembra 2002 nadobudol právoplatnosť rozsudok č. k. 10 C 1/96-108 zo 14. augusta 2001.

Ústavný súd nemá právomoc na rozhodovanie o nárokoch na náhradu škody spôsobenej nezákonnými postupmi alebo rozhodovaním iných štátnych orgánov (I. ÚS 6/94). Problematika uplatňovania náhrady škody z titulu prípadného protizákonného rozhodnutia je po právnej stránke občianskoprávnou vecou v zmysle

čl. 142 ods. 1 ústavy a na jej prejednanie je preto príslušný všeobecný súd. Vo svojom vyjadrení si sťažovateľ uplatnil voči Poľnohospodárskemu družstvu podielnikov v D. sumu 150 000 Sk z dôvodu majetkovej ujmy – škody spôsobenej na ušlom zisku. Táto vec však patrí do právomoci všeobecných súdov, a nie ústavného súdu. Rozhodovanie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia nemá povahu rozhodovania o majetkovej škode, ale nemajetkovej ujme spôsobenej porušením základných práv a slobôd.

Keďže ústavný súd nerozhodoval v merite veci, nemohol rozhodnúť ani o prípadnom finančnom zadosťučinení.

Sťažovateľ namietal v konaní okresného súdu a krajského súdu aj zbytočné prietahy v konaní. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že ak bola vec právoplatne skončená skôr, ako sa sťažovateľ domáhal ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov na ústavnom súde, nebolo potrebné, aby sa preukazovala snaha sťažovateľa domôcť sa ochrany tohto práva aj formou sťažnosti podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Ústavný súd poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Z dôvodu prietáhov v konaní a nespravodlivého rozhodnutia si sťažovateľ uplatnil proti štátu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk. Vzhľadom na to, že sťažnosť na prietahy v konaní bola podaná až po právoplatnosti rozsudku okresného súdu a krajského súdu, právoplatným rozhodnutím všeobecných súdov bol odstránený stav právnej neistoty, a preto ústavný súd nemá už právomoc na prejednanie tohto porušenia.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ uviedol vo svojom vyjadrení, že 15. decembra 2002 bol podaný podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý však bol 17. februára 2003 odložený. Z toho vyplýva, že sťažovateľ neuplatnil mimoriadny opravný prostriedok podľa Občianskeho súdneho poriadku – dovolanie, teda nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je

splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť. Vzhľadom na to, že ide o sťažnosť zjavne neopodstatnenú, ústavný súd neustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu.

Na základe vyššie uvedeného ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2003

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 143/03 z 18. júna 2003 – v časti, v ktorej bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť V. S. (ďalej len „ústavná sťažnosť“ a „sťažovateľ“) namietajúca porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní Okresného súdu v Trenčíne (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 10 C 1/96 a v konaní Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) vedenom pod sp. zn. 5 Co 613/01 – toto odlišné stanovisko, pretože nesúhlasím s označeným výrokom a ani s jeho odôvodnením.

2. Väčšina senátu odmietla ústavnú sťažnosť v označenej časti v podstate preto, lebo sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť (na pošte v pondelok 24. februára 2003, pričom ústavnému súdu bola doručená 27. februára 2003) po právoplatnom skončení jeho veci o náhradu za živý a mŕtvy inventár na okresnom súde a krajskom súde, ku ktorému došlo 23. decembra 2002.

Poukázala pritom na prevládajúce právne názory, podľa ktorých ústavný súd poskytuje uvedenému základnému právu ochranu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k porušeniu namietaného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00), to znamená pred právoplatným skončením veci sťažovateľa na príslušnom štátnom orgáne.

3. Zásadné výhrady k takýmto právnym názorom som už vyjadril vo svojich odlišných stanoviskách k uzneseniam ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 168/02 z 13. novembra 2002, III. ÚS 64/03 z 26. februára 2003, III. ÚS 109/03 z 30. apríla 2003 a III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003, pričom v podrobnostiach na ne odkazujem aj v týchto súvislostiach.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb (ďalej len „ústavná sťažnosť“), ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd (ďalej len „základné práva a slobody“) nerozhoduje iný súd.

Z označeného ustanovenia ústavy vyplýva základné právo fyzickej alebo právnickej osoby, aby o jej základných právach a slobodách, ktorých porušenie namieta v ústavnej sťažnosti, konal a rozhodol ústavný súd (ďalej len „základné právo na ústavnú súdnu ochranu“) za podmienok ustanovených v ústave (čl. 127, čl. 140) a v zákone o ústavnom súde (§ 49 až 56).

Nech už kvalifikujeme základné právo na ústavnú súdnu ochranu ako osobitnú súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v spojení s čl. 127 ústavy) alebo ho považujeme za imanentnú procesnú požiadavku tohto základného práva alebo slobody, vzťahujú sa naň rovnaké ústavné zásady.

Podľa čl. 13 ods. 2 ústavy medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa taxatívne vymenovaných práv vrátane práva podľa čl. 46 ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Z uvedeného potom tiež vyplýva, že medze základného práva na ústavnú súdnu ochranu sú ustanovené v zákone o ústavnom súde.

5. Súčasťou základného práva na ústavnú súdnu ochranu je aj právo na prístup k ústavnému súdu.

Zákon o ústavnom súde ustanovuje náležitosti ústavnej sťažnosti, ako aj podmienky, za ktorých táto môže byť prijatá na ďalšie konanie a rozhodnuté o nej v merite. Právu na prístup k ústavnému súdu zodpovedá právo, aby bolo o ústavnej sťažnosti konané a rozhodnuté vo veci samej.

Relevantné medze prístupu na ústavný súd sú ustanovené aj v § 53 zákona o ústavnom súde. Ide o predošlé vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných účinných právnych prostriedkov ochrany (ods. 1) za predpokladu, že ústavný súd túto podmienku neodpustí (ods. 2), a dodržanie lehoty dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (ods. 3).

6. Pri namietanom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany všeobecného súdu (ďalej aj „základné právo na súdne konanie bez zbytočných prietáhov“) zbytočné prietahy sú ústavnou vadou konania všeobecného súdu vo veci sťažovateľa, ktorý sa na tento súd obrátil napr. z dôvodu domáhania sa svojho práva. Porušením uvedeného základného práva je potom vlastne konanie všeobecného súdu, pokiaľ je poznačené zbytočnými prietahmi.

Podľa konkrétnych okolností prípadu môže byť konanie všeobecného súdu porušením označeného základného práva už vo svojom priebehu, to znamená pred právoplatným skončením veci. V zásade je však právoplatné skončenie veci medzníkom, ktorý ukončuje (ohraničuje) možné porušenie základného práva. O tom svedčí napr. aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu v prípadoch, keď bola ústavná sťažnosť podaná v priebehu konania pred všeobecným súdom, avšak ústavný súd o nej rozhodol až po právoplatnom skončení veci pred všeobecným súdom (ďalej len „právoplatné skončenie veci“).

7. Medzi zákonné medze základného práva na ústavnú súdnu ochranu – či už je jeho účelom ochrana základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietáhov alebo iného základného práva alebo slobody – patria okrem iného podmienky ustanovené v § 53 zákona o ústavnom súde.

Medzi zákonné medze základného práva na ústavnú súdnu ochranu však nepatrí obmedzenie tohto práva v tom zmysle, že prístup na ústavný súd je možný iba v prípade, ak bola ústavná sťažnosť týkajúca sa zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom podaná ústavnému súdu pred právoplatným skončením veci.

Takéto obmedzenie základného práva na ústavnú súdnu ochranu nevyplýva z § 53 zákona o ústavnom súde ani výslovne a nemožno ho vyvodiť ani implikovane (tzv. „inherent limitation“).

8. Keďže porušenie základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietáhov je stav trvajúci (možno pripustiť, že prerušovane), medzníkom ukončujúcim jeho možné trvanie je právoplatné skončenie veci, a preto len od tohto momentu možno počítať lehotu dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 53 ods. 3 ústavy.

Vyžadovať podanie ústavnej sťažnosti týkajúcej sa zbytočných prietáhov v konaní všeobecného súdu pred právoplatným skončením veci a zároveň spájať s nesplnením takejto podmienky paušálne odopretie prístupu na ústavný súd predstavuje podľa môjho názoru medzu základného práva na ústavnú súdnu ochranu, ktorá ide nad rámec § 53 zákona o ústavnom súde a nie je preto ani v súlade s čl. 13 ods. 2 ústavy.

9. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť - namietajúcu aj porušenie základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaniach okresného súdu a krajského súdu, ktoré spolu trvali v podstate sedem rokov – na pošte v pondelok 24. februára 2003, to znamená v súlade s § 53 ods. 3

zákona o ústavnom súde v lehote dvoch mesiacov od právoplatného skončenia jeho veci (23. decembra 2002). Nejde preto podľa môjho názoru v tejto časti o zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, a teda ani o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva na ochranu ústavnosti.

Podaním zo 17. marca 2003 sťažovateľ požiadal ústavný súd o „oslobodenie od povinnosti zvoliť si právneho zástupcu“ z dôvodu, že je osobou ťažko zdravotne postihnutou a nemá žiaden iný príjem okrem dôchodku. Keďže toto podanie treba vzhľadom na jeho obsah považovať za žiadosť sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu ústavným súdom, mala byť najskôr riešená otázka povinného právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom a až potom malo byť pristúpené k predbežnému prerokovaniu jeho ústavnej sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

10. Z vyššie uvedených dôvodov považujem predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti a rozhodnutie o nej za predčasné. Preto mi už potom ani neprichodí vyjadrovať sa k rozhodnutiu väčšiny senátu vo vzťahu k ďalším častiam ústavnej sťažnosti.

V Košiciach 18. júna 2003